

Soloppgang, Table Mountain kl. 0550. Foto Henrik Passmann

Hvordan man blir steinrik i Sør-Afrika

Av Henrik Passman

Mineralogisk er Sør-Afrika et meget spennende sted. Som mange vet er dette landet verdens største produsent av gull og diamanter. I tillegg er det rikt på en rekke andre mineraler. Den som tror det er en smal sak å skaffe rådiamanter og utilvirket gull tar grundig feil. Sør-Afrika har et eget "Diamond Police som ser etter at rådiamanter ikke befinner seg på feil hender. Ingen kan

eie rådiamanter uten helt spesiell tillatelse, og man blir straffet hardt hvis man er i besittelse av slike. Tigerøye er også under denne loven, men den kom for seint inn i bildet. Markedet var allerede oversvømt av tigerøye.

Det første stedet jeg besøkte var Cango Caves noen få kilometer utenfor Oudshorn. Cango Caves er en av landets mest berømte grotter. Dette var en stor opplevelse. Grottene er flere kilometer lange, og den guidede turen vi var med på tok vel en time. En ting som festet seg i hukommelsen var at alle stalaktitformasjonene har bibelske navn som Maria og Jesusbarnet, de tre vise menn osv. Hvis noen ville forsøke å tagge på formasjonene ville vedkommende få vansker. Det var en som forsøkte det for et par år siden. Han fikk en saftig bot på 22 000 kroner, men han ble i alle fall kjendis!

Stalaktittene kan bli opptil ti meter høye, men høyden varierer mye. Ved åpningen er det en kuppelformet sal, høyden til taket var

omlag 40 meter. I denne salen har det blitt holdt flere konserter og gudstjenester.

I de seinere år har det blitt innført restriksjoner på hvor mange mennesker som kan besøke grottene i året. Stalaktitter består som kjent av kalk. Kullsyren som blir dannet av kuldioksyden som menneskene puster ut angriper og ødelegger kalken på sikt, derfor restriksjonene. En av stalaktittene var ganske morsom. Den kunne man nemlig bruke til trommer! Her var det også jukset litt, for det ble brukt en del farget lys til å belyse formasjonene, men det var fint å se på. Og stemningen ble piffet opp.

Jeg var i den sørvestlige delen av Sør-

På grunn av høyden på fjellet får man en fantastisk utsikt. Det går en taubane (bygget av en nordmann) opp dit, men i sesongen kan det være lang ventetid for å komme opp. Vi ventet i over seks timer! Men det var verdt turen. Forøvrig er det en restaurant på toppen som serverer god mat til utrolig lave priser.

Jeg var i Sør-Afrika i julen 1993. Siden de har sommerferie på disse kanter på denne tiden var det vanskelig å få tak i personer som arbeider på museet i Cape Town. Den siste dagen fikk jeg napp. Der møtte jeg Dr. Klinger som er førstekonservator ved museet. Jeg hadde med meg noen kilo rombe-

Smithsonitt fra Tsumeb, Namibia. H: 7,3 cm, B:9,5cm. Samling: H.P. Foto: Øivind Fredriksen.

Afrika. Sett fra et mineralogisk synspunkt er det et kjedelig sted. Men det er funnet store mengder fossiler her av blant annet dinosaurier.

Cape Town har et berømt fjell som heter Table Mountain. Navnet har fjellet fått fordi det ganske enkelt likner på et bord, ganske perfekt. Bare Kapp-halvøya ble spart da landskapet ellers ble skråstilt, krøllet og knust ved de kontinentale kollisjonene. "Bordfjellet" er den siste rest av et platå som forlenget er erodert vekk. Så vi var her til rett tid, om noen millioner år vil også Table Mountain være borte.

porfyr, ca. 90 små septer-ametyster, kvarts fra Toten og noe annet småplukk. Dr. Klinger gjorde store øyne da jeg viste ham rombeporfyren, en bergart han aldri hadde sett før, selv om han hadde vært Dr. i 26 år. Kanskje ikke så rart, den finnes bare tre steder i verden: Oslofeltet, Kilimansjaro og Antarktis. Han var svært nysgjerrig på hva jeg forventet av museet, og forklarte at museet hadde en svært trang økonomi. Jeg sa at penger ikke var interessant i denne sammenhengen, men at jeg godt kunne tenke meg å bytte. (Rombeporfyren donerte jeg). Dr. Klinger tok meg med inn i museets

magasin og jeg fikk lov til å forsyne meg. Jeg fikk med meg noen fine stuffer med: dioptas, desclositt, mimetitt og smithsonitt. Ingen dårlig "handel".

All denne transporten av stein, fram og tilbake til Norge skapte en del problemer. Jeg ble stoppet tre av fire mulige ganger da håndbagasjen ble gjennomlyst av sikker-

hetsvaktene på flyplassene. Steinene så kanskje litt rare ut på skjermen, men det gikk greit da de ble vist fram.

Dette var meget fin tur og kan anbefales til alle. Sør-Afrika er et meget spennende land å dra til, både når det gjelder stein og ferie.

Nytt från organisationerna

Nordisk samarbeide (NSGA)

Referat fra møte i Årjäng 20.11.94

Til stede; Rolf Lindén, Ordförande i SARF, Gunnar Hallgren, SARF
Hans Vidar Ellingsen, Formann i NAGS, Egil Jensen, NAGS

DAGU ved Mogens Hansen hadde ikke anledning til å møte, men hadde forfattet et brev som sammenfattet deres syn på året som var gått samt synspunkter for fremtidig arbeide. Vi la dette brevet til grunn for diskusjonene under møtet. I korthet vil DAGU prioritere det nordiske samarbeid foran det europeiske. De betrakter det mislykkede forsøk på å skaffe økonomisk støtte fra Nordisk Råd som en lærdom og «en av de opplevelser, livet giver en». De går inn for at en felles amatørgeologisk konferanse eller et symposium skal holdes uansett.

Finland har fått sitt forbund med det noe vanskelige navn: Suomen kiviarrast-ajayhdistysten neuvottelukunta (Förbund av Finlands amatörgeologiföreningar) startet 02.07.94. De hadde ikke latt høre fra seg i anledning det oppsatte møtet i Årjäng, men

vi håper å få dem trukket bedre med i samarbeidet etterhvert.

Vi gikk igjennom de fremstøt som var foretatt ovenfor Nordisk Råd, og konkluderte med at vi for 1995 må gå frem på en annen måte i forsøkene på å få økonomisk støtte. Vi vil gjøre fremstøt mot både Nordisk råd og de offentlige myndigheter i hvert land. Dersom vi ikke lykkes i å få støtte, vil vi gjennomføre et arrangement i mindre målestokk.

Konkrete planer for et arrangement må foreligge allerede tidlig i 1995. Vi tar sikte på et møte i samarbeidsgruppen i Oslo på vårparten 95.

Formannsvervet for NSGA i 1995 går over til Norge ved NAGS og dets formann. Viktigste oppgave i den nære fremtid blir å utarbeide planene for et felles nordisk arrangement til høsten.

NAGS

ved Hans Vidar Ellingsen,
formann

“Nu är den ljuvliga sommarn slut” synges det gjennom eteren. Mange steder dekker et hvitt mineral i mangfoldige heksagonale